

MATERSKÁ ŠKOLA BODOVCE, BODOVCE 90, 082 66

**HODNOTIACA SPRÁVA VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
ZA ŠK. ROK 2013/2014**

V BODOVCIACH DŇA: 25. 08. 2014

VYPRACOVALA: TIRITOVÁ Danka
riad. MŠ

PREROKOVANÉ A SCHVÁLENÉ NA ZASADNUTÍ PEDAGOGICKEJ RADY DŇA : 26.08. 2014

PREROKOVANÉ A SCHVÁLENÉ NA ZASADNUTÍ RADY ŠKOLY DŇA : 05. 09. 2014

MATERSKÁ ŠKOLA A V BODOVCACH, BODOVCE 90, 082 66

**MATERSKÁ ŠKOLA
B O D O V C E 90
082 66 BODOVCE
č. t. 051 4521 644**

**Zriaďovateľom MŠ Bodovce je: OBEC BODOVCE,
OBECNÝ ÚRAD BODOVCE 55
082 66 BODOVCE**

VEDÚCI ZAMESTNANCI ŠKOLY:

Tiritová Danka – riaditeľka MŠ

Jusková Iveta – kuchárka ŠJ, pracovník pre vedenie agendy ŠJ pri MŠ Bodovce do konca decembra 2013

Škovranová Mária – pracovník pre vedenie agendy ŠJ pri MŠ Bodovce od januára 2014

RADA ŠKOLY: Tomečková Marianna – zástupca pedagogických zamestnancov
Balážová Albína – zástupca ostatných zamestnancov
Ing. Rovenská Monika – zástupca rodičov
Ing. Juda Filip – poslanec za obecné zastupiteľstvo,
Mikolajová Terézia - zástupca zriaďovateľa

RADA RZ: Kolpák Tomáš - predseda
Fedorová Erika - pokladník
Kolpáková Anna - zapisovateľ

ÚDAJE O POČTE ŽIAKOV

Do materskej školy bolo k 15. marcu 2013 podaných trinásť žiadostí o prijatie dieťaťa na predprimárnu výchovu a vzdelávanie. Aby sa všetkým žiadostiam vyhovel, v spolupráci so zriaďovateľom bola vytvorená druhá trieda

V septembri 2013 nastúpilo do MŠ 31 detí. Z toho bolo 12 chlapcov a 19 dievčat. V priebehu školského roka bola dvom deťom na žiadosť zákonných zástupcov z rodinných a zdravotných dôvodov prerušená dochádzka do materskej školy.

ZLOŽENIE DETÍ PODĽA VEKU:

5 – 6 ročné – 9 detí (z toho 2 deti mali odklad plnenia povinnej školskej dochádzky)

4 – 5 ročné - 5 detí

3 – 4 ročné - 13 detí

2,5 – 3 ročné – 5 detí

V tomto školskom roku navštevovalo MŠ deväť 5-6 ročných detí. Po prehodnotení testov školskej spôsobilosti, osobných konzultáciách a žiadosť zákonných zástupcov s psychológom CPPPP v Sabinove má jedno dieťa odklad plnenia povinnej školskej dochádzky.

PERSONÁLNE OBSADENIE ŠKOLY:

- Tiritová Danko – riaditeľka MŠ,
- Škovranová Mária – učiteľka MŠ, triedna učiteľka, od januára 2014 pracovník pre vedenie agendy ŠJ pri MŠ Bodovce
- Marianna Tomečková – učiteľka MŠ, triedna učiteľka,
- Balážová Albína – školníčka, upratovačka
- Jusková Iveta – kuchárka ŠJ, do konca decembra 2013 pracovník pre vedenie agendy ŠJ pri MŠ Bodovce

Učiteľky MŠ majú ukončenú strednú pedagogickú školu, spĺňajú kvalifikačné predpoklady.

PREZENTÁCIA MŠ NA VEREJNOSTI:

Materská škola v záujme osobnostného rozvoja dieťaťa vstupuje do kontaktu s rodičmi, predstaviteľmi miestnej samosprávy, odborníkmi, výchovno-vzdelávacími inštitúciami, spoločenskými a športovými organizáciami. Obec Šarišské Sokolovce v októbri organizovala výstavu ovocia a zeleniny pod názvom SOKOLOVSKÁ JESEŇ, kde sme spolu s deťmi vystúpili s kultúrnym programom. V tom istom mesiaci sme v spolupráci s Obecným úradom v Bodovciach pripravili vystúpenie a posedenie pre starých rodičov pod názvom ...MÔJ DEDUŠKO A BABIČKA... V mesiaci december sme v Šarišských Sokolovciach privítali Mikuláša ...VITAJ, VITAJ, MIKULÁŠ... a spolu s ním sme rozsvietili stromček a vianočnú výzdobu v obci. Pred Vianocami sme sa s deťmi prezentovali pásmom kolied ...A JA VÁM VINŠUJEM, s ktorým sme navštívili OcÚ v Bodovciach a Šarišských Sokolovciach, ZŠ, všetky obchody v tunajších obciach, zavinšovali sme aj náhodne okoloidúcim, obdarili medovníčkom a darčekom vlastnej výroby. V máji sme si kultúrnym programom ĽÚBIME VÁS... uctili matky a to v spolupráci s OcÚ v Šarišských Sokolovciach (deti sa prezentovali: básňami, piesňami, tancami, vlastnoručne zhotovenými darčekom, ktorými obdarili nielen svojich rodičov, ale aj prevádzkový personál, učiteľky tunajšej ZŠ, pracovníčky obecných úradov, predavačky v obchodoch, či doručovateľku).

Pri príležitosti Medzinárodného dňa detí MILÝ TY MÔJ KAMARÁT sme navštívili materskú školu v Uzovciach a Jakubovanoch. Navštívili nás deti z MŠ v Jakubovanoch deti sa navzájom spoznali a spolu sa zahrli. Deň otcov sme oslávili aj spoločnou opekačkou detí a rodičov na školskom dvore, spoločnými hrami a súťažami otcov a detí. Tento deň sme ukončili lampiónovým sprievodom Bodovcami a „NOCOU V MŠ“. V spolupráci s futbalovým klubom „Sokol“ zo Šarišských Sokoloviec sme u detí rozvíjali a upevňovali pozitívny vzťah k pohybu. Na futbalovom ihrisku boli pre deti pripravené rôzne pohybové aktivity.

ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ŠKOLE

MŠ je dvojtriedna, štátna materská škola s počtom 31 zapísaných detí. Jedna trieda je heterogénna (4-6 ročné deti) a druhá trieda homogénna (3-4 ročné deti). Zriaďovateľom školy je obec Bodovce. V škole pracujú striedavo v dvoch zmenách (dopoludňajšia a popoludňajšia zmena) tri učiteľky spĺňajúce kvalifikačné predpoklady.

Materská škola spolu s dvoma triedami tunajšej ZŠ je v budove bytovky, ktorá bola prestavbou prispôsobená podmienkam a potrebám materskej školy. Budova je dvojposchodová. V suteréne školy sa nachádza: spoločná šatňa pre deti MŠ a žiakov ZŠ, kuchyňa, jedáleň, sklady a sociálne zariadenie pre prevádzkových pracovníkov.

Na prízemí sú triedy MŠ, kancelária MŠ a hygienické zariadenia. Na 1. poschodí sa nachádza spálňa a sociálne zariadenie pre MŠ. Priestory na 2. poschodí využíva ZŠ.

Učiteľky a prevádzkoví pracovníci v spolupráci so zriaďovateľom a rodičmi realizovali potrebné opravy a úpravy interiéru a exteriéru MŠ. Podľa potreby sa drobné opravy a úpravy vonkajších priestorov a interiéru prevádzajú priebežne

počas školského roka v spolupráci so zriaďovateľom a rodičmi tak, aby bola zaistená bezpečnosť detí a prevádzka školy. Počas júla a augusta boli prevedené opravy a úpravy interiéru a boli prijaté aj personálne opatrenia, aby v septembri bolo možné spustiť prevádzku druhej novozriadenej triedy MŠ.

Materiálne zabezpečenie školy sa postupne podľa finančných možností zlepšuje, ale aj naďalej je potrebné zabezpečovať moderné didaktické a učebné pomôcky, hračky, knihy pre deti, odbornú literatúru pre pedagógov, vybavenie a zariadenie materskej školy. Materská škola sa zapojila do národného projektu „Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“ realizovaného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Prostredníctvom tohto projektu materská škola získa do bezodplatného užívania digitálnu techniku (interaktívnu tabuľu, notebook, tlačiareň). Získaním tohto digitálneho setu budeme mať možnosť vytvoriť funkčný elektronický vzdelávací systém.

Pedagogickí zamestnanci školy sa v tomto školskom roku v rámci národného projektu Metodicko-pedagogického centra „Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania“ financovaného z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu priebežne zúčastňovali aktualizáčnych, inovačných a funkčno-inovačných vzdelávaní. Ukončili ich záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom alebo záverečnou prezentáciou a pohovorom pred skúšobnou komisiou. Učiteľky sa zapojili do týchto vzdelávacích programov: aktualizčné - Digitálne technológie pre vedúcich pedagogických zamestnancov, Digitálne technológie v materskej škole, Pracujeme s digitálnou hračkou Bee-bot v materskej škole, Kreslenie v grafickom programe RNA, Rozvíjanie grafomotorických zručností detí ako príprava na písanie v základnej škole, Rozvíjanie predčitateľskej gramotnosti v materskej škole. Inovačné vzdelávanie: Školský manažment v materskej škole a funkčno-inovačné vzdelávanie: Inovácie v radení materskej školy. Učiteľky našej materskej školy sú zapojené aj do národného projektu „Aktivizujúce metódy vo výchove“ jeho cieľom je skvalitnenie vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov oblasti výchovy, pričom sa špecializuje na profesionálne zvládnutie využívania aktivizujúcich metód vo výchove nielen v reálnom prostredí, ale i v spojení s novými informačnými technológiami. Zameriava sa na mediálnu, etickú, zdravotnú a dopravnú výchovu. Každý účastník vzdelávania dostane edukačný balíček (obsahujúci špeciálne audiovizuálne obsahy a interaktívne digitálne pomôcky, filmy z domácej produkcie, pracovné listy a manuál), má možnosť získať pre materskú školu interaktívne zariadenie. Projekt je financovaný Európskou úniou cez operačný program Vzdelávanie.

FINANCOVANIE MŠ BODOVCE

- Zriaďovateľom MŠ je obec Bodovce, preto predškolské zariadenie je financované zo zdrojov, ktoré obec získava podľa zákona č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Výšku príspevku za pobyt dieťaťa v materskej škole na čiastočnú úhradu výdavkov materskej školy určil zriaďovateľ Všeobecne záväzným nariadením obce Bodovce č.1/2013 zo dňa 13.09.2013 o zápise do prvého ročníka a určení príspevku v školách a školských zariadeniach podľa § 6 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení

neskorších predpisov, podľa § 6 ods. 24 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov a zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákonný zástupca prispieval mesačne na jedno dieťa sumou 7,00- € za stanovených podmienok a to vopred najneskôr do 10. dňa v mesiaci. Príspevok rodičov za školský rok 2013/2014 bol v hodnote 1386,00- € a je evidovaný v pokladničnej knihe.

ZAMERANIE ŠKOLY

Podmienky našej školy a regiónu nám ponúkajú okolitú prírodu, zapojenie sa do miestnej kultúry, tradícií a zvykov. Plán práce školy realizujeme s orientáciou na environmentálnu a kultúrnu oblasť s rešpektovaním individuality detskej osobnosti, podmienok školy a regiónu. Na prehlbovanie environmentálneho cítenia a environmentálnej kultúry sme využili okolitú prírodu (lesy, lúky, potoky, polia, záhrady). Zároveň sme využili možnosť ovplyvňovať miestnu kultúru, tunajšie obyčaje a tradície prezentáciou kultúrnych programov a činnosti MŠ na verejnosti.

DLHODOBÉ CIELE VÝCHOVNO-VZDELÁVACEJ PRÁCE

- Rešpektovať rozdielne výchovno-vzdelávacie potreby detí a ich momentálne osobné dispozície; diferencovať výchovno-vzdelávacie požiadavky vzhľadom na rozvojové možnosti a individuálne schopnosti detí vo všetkých organizačných formách denného poriadku, najmä v heterogénnej triede.
- Stimulovať rozvoj tvorivého a kritického myslenia, pracovať spoločne, vzájomne sa rešpektovať. Podnecovať sociálny, emocionálny a morálny vývin detí ako jednej zo stratégií rozvoja osobnosti dieťaťa. Vytvárať príjemnú a pokojnú atmosféru, snažiť sa o vzájomné porozumenie a pochopenie, rešpektovať individuality a špecifiká detskej osobnosti, učiť deti rešpektovať aj odlišné názory.
- Vytvárať priaznivé sociálno-emocionálne zázemie na základe vzájomnej dôvery, úcty, empatie, spolupráce, predchádzať šikanovaniu a násilnému správaniu, utvárať povedomie o právach dieťaťa.
- Podporovať hodnotiace a sebahodnotiace zručnosti vo vzťahu k vlastnému pokroku.
- Skvalitňovať prípravu detí na primárne vzdelávanie v základnej škole počas celej dochádzky dieťaťa do materskej školy. Individuálnym prístupom k deťom, ktoré priebežne nedosahujú očakávanú úroveň pripravenosti na primárne vzdelávanie v základnej škole, alebo majú odložený začiatok plnenia povinnej školskej dochádzky, zvyšovať ich pripravenosť na primárne vzdelávanie v základnej škole.
- Zvýšenú pozornosť venovať činnostiam zameraným na rozvíjanie vyšších psychických procesov, podnecovať deti k vyjadrovaniu poznatkov, názorov a postojov, k prezentovaniu zručností, návykov a skúseností.
- Podporovať rozvoj dieťaťa v poznávaní a v socializácii prostredníctvom hry; rešpektovať úroveň individuálneho rozvoja každého dieťaťa a

zabezpečiť optimálne podmienky na hru. Hru uplatňovať ako jednu z najdôležitejších metód a prostriedkov učenia sa detí.

- Rozvíjať informačné kompetencie detí využívaním digitálnych technológií získaných v rámci národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania.
- Eliminovať v záujme zachovania psychohygieny detí dlhotrvajúce riadené aktivity. Nepoužívať spôsob vyučovania uplatňovaný v základnej škole.
- Dieťa chápať ako aktívny subjekt výchovy a vzdelávania.
- Vo výchove a vzdelávaní uplatňovať všetky formy organizácie: individuálnu, skupinovú, frontálnu alebo kombinovanú.
- Vyváženým striedaním spontánnych a riadených činností vytvárať podmienky na zdravý vývin detí s prihliadnutím na fyziologické potreby.
- Dbáť na účelovosť prostredia, v ktorom má dieťa možnosť realizovať sa a byť aktívnym a zdravo sa vyvíjať a rásť.
- Do výchovy a vzdelávania v materskej škole angažovať aj rodičov detí.
- Dbáť, aby interiér školy vytváral vkusné, podnetné, estetické a hygienicky vyhovujúce prostredie.
- Výchovávať detí k zdravému spôsobu života, dodržiavať zásady ochrany zdravia.
- Hľadať spôsoby ako znižovať chorobnosť detí (pravidelný dostatočný a aktívny pohyb detí vonku, otužovanie vodou, vzduchom, dodržiavaním pitného režimu, muzikoterapia).
- Podieľať sa na plnení Národného programu prevencie obezity.
- Ovplyvňovať regionálnu kultúru, zvyky a tradície.
- Prezentovať činnosť MŠ na verejnosti.

KRÁTKODOBÉ CIELE MATERSKEJ ŠKOLY

- Rozvíjať predčitateľskú gramotnosť uplatňovaním špecifických metód predčitateľskej gramotnosti, rozvíjať a upevňovať aktívne počúvanie s porozumením (čítaním rozprávok, príbehov s detským hrdinom, veršov apod.), pri overení porozumenia vypočutého využívať prvky tvorivej dramatiky. viac motivovať deti k počúvaniu s porozumením čítaním rozprávok, hádankami, maľovaným čítaním.
- Podporovať experimentovanie a bádanie detí.
- Stimulovať správnu výslovnosť hlások a hláskových skupín a rozvíjať komunikačné schopnosti detí. Logopedickú starostlivosť nepovažovať za krúžkovú činnosť, môže sa realizovať v materskej škole aj v dopoludňajších hodinách. V spolupráci s rodičmi skvalitniť a zintenzívniť spoluprácu učiteľ – rodič – logopéd.
- Grafomotorické zručnosti detí zlepšovať cielene s využitím vhodných písadiel a materiálov, premyslene vyberať a využívať predlohy a pracovné listy
- Pri uplatňovaní zážitkového učenia dôsledne premyslieť obsah aktivít a voliť formy a metódy primerané detskému chápaniu, rešpektujúce aktuálnosť a uplatniteľnosť v reálnych životných situáciách; rešpektovať osobitosti učenia sa detí predškolského veku.

- na získavanie informácií viac využívať IKT a edukačné programy,
- deťom dať väčšiu možnosť v samostatnom rozhodovaní, tvorivosti a získavaní skúsenosti a sebareflexie,
- viac pozornosti venovať deťom v oblasti matematických predstáv,
- Deti viesť k vytváraniu zdravého a hygienicky vyhovujúceho prostredia.
- Vedieť sa tešiť z maličkostí, všedných vecí a udalostí.
- Pravidelne konzumovať ovocie a zeleninu, mliečne výrobky, hydinu, ryby, strukoviny, celozrnné výrobky.
- Sladkosti nahradiť ovocím a zeleninou.
- Vyvarovať sa zdraviu škodlivým potravinám.
- Vychovávať deti k potrebe starostlivosti dentálnej hygieny.
- Deti učiť ako chrániť prírodu, životné prostredie.
- Zvyšovať enviromentálne vedomie detí a rodičov, zvyšovať ich záujem o prírodu a okolie.
- Deti viesť k bezpečnému a etickému správaniu sa na komunikáciách v úlohe chodca, spolujazdca, cyklistu, či korčuliara

ÚROVEŇ VÝCHOVNO – VZDELÁVACIEHO PROCESU

Výchovno-vzdelávaciu činnosť sme počas celého dňa usporadúvali tak, aby sme mohli pružne reagovať na potreby, záujmy a možnosti detí. Dbali sme na to, aby deťom bolo poskytnutý priestor na pokojný, bezpečný a zmysluplný, aktívny, tvorivý pobyt dieťaťa v MŠ. Usilovali sme sa, aby organizačné formy denného poriadku boli po pedagogicko-psychologickej stránke rovnocenné. V dennom poriadku sa striedali rôzne činnosti, aktivity tak, aby bola dodržaná potreba správnej životosprávy, primeraná silám detského organizmu. Výchovné a vzdelávacie požiadavky boli kladené na deti takou formou, aby vzbudzovali záujem dieťaťa o činnosť a úlohy kladené na dieťa boli primerane náročné, zrozumiteľné a zvládnuteľné. Usporiadaním denných činností v materskej škole sme rešpektovali detské potreby, možnosti, záujmy rozvíjať jedinečnosť dieťaťa a zároveň akceptovať všetky deti v triede. Novoprijaté deti sa postupne prispôbovali požiadavkám denného poriadku, osamostatňovali sa a boli vedené k zodpovednosti a sebadisciplíne. Všetky organizačné formy pomáhali komplexne formovať a rozvíjať osobnosť dieťaťa. Pri striedaní aktivít a činnosti počas dňa sme rešpektovali pravidelnosť. Poskytovali sme priestor na pravidelné opakovanie spontánnej hry, edukačnej aktivity, pobytu vonku a to podľa potreby a záujmu detí s rôznym časovým vymedzením. Ďalej sme uplatňovali dôslednosť aj tým, že sme deťom poskytli dostatok času na dokončenie respektíve presunutie činnosti, hry, aktivity na neskorší čas. Deti boli dôsledne vedené k dodržiavaniu dohodnutých pravidiel slušného správania v rôznych situáciách. Deti sme viedli k vzájomnému rešpektovaniu, k vzájomnej úcte, dôvere, empatii, spolupráci, pochopeniu jeden druhého, prijatiu aj odlišného názoru inej osoby. V priebehu celého školského roka sa personál materskej školy snažil vytvárať dobrú, príjemnú a pokojnú atmosféru, priaznivé sociálno-emocionálne zázemie s rešpektovaním individualít a špecifik detskej osobnosti. Dbali sme, aby maximálnym upokojovaním záujmov a potrieb detí sa predchádzalo stresovým situáciám. Pravidelným striedaním činností zabezpečujúcich životosprávu v pevne stanovenom čase s dodržaním trojhodinového intervalu na stravovanie (desiata 9.00 hod. obed 12.00 hod.,

olovrant 15.00 hod.) sme dodržiavali optimálny biorytmus. Počas celodenného pobytu v MŠ sme deti vnímali ako aktívny subjekt výchovy a vzdelávania. Deti boli vždy primerane oboznámené s cieľom činností a pomenovaním očakávaných výsledkov (čo konkrétne sa majú deti naučiť, vedieť, poznať, urobiť atď.). ciele boli zadávané tak, aby deti na ich splnenie využívali tvorivé riešenia a na dosiahnutie cieľa sme často využívali edukačné hry. Preferovali sme postupy pri, ktorých deti neboli obmedzované v samotnom rozhodovaní, tvorivosti, získavaní skúsenosti a sebareflexie. Deti boli vedené k vzájomnému hodnoteniu a k hodnoteniu vlastných výkonov, deťom sme poskytovali priestor na spätnú väzbu na ich výkon s vyjadrením pokroku, čo pomáhalo skvalitňovať úroveň výchovy a vzdelávania. Vhodným prístupom a hodnotením pokroku v činnosti detí sme dosahovali lepšie výsledky. Dôležitou súčasťou výchovy a vzdelávania detí je aj prostredie materskej školy, ktoré významne ovplyvňuje formovanie osobnosti dieťaťa. V interiéri našej MŠ sme sa usilovali vytvoriť tvorivé a podnetné prostredie rešpektujúce hrové obdobie dieťaťa, jeho práva, správanie a konanie v MŠ, „tvorivý neporiadok“, tvorivú atmosféru a klímu vo výchovno-vzdelávacom procese. Interiér našej materskej školy poskytoval deťom priestor na hrové, pracovné, spoločenské a pohybové aktivity. Deťom sme vytvárali bezpečné, hygienické, estetické a funkčné hrové prostredie. Exteriér našej MŠ a blízke okolie nám poskytovalo možnosti na pozorovanie činností ľudí, prírodných javov, živočíchov, počasia, živej aj neživej prírody. Často sme využívali naše minidopravné ihrisko na výchovu a vzdelávanie v oblasti dopravy a dodržiavania bezpečnosti detí v úlohe chodca, cyklistu, či korčuliara. Na realizáciu edukačných aktivít sme využívali priame pozorovanie potoka, polí, lúk, lesov, hospodárskeho dvora, či knižnice. Vytváraním zdravého životného prostredia si deti utvárali trvalý návyk chrániť prírodu, životné prostredie (triedili sme odpad: papier, plasty, pravidelne udržiavali poriadok na školskom dvore - jesenné, jarné upratovanie, v triede, prikrmovali sme vtáky v zime a podobne). Usilovali sme sa vytvoriť kvalitné edukačné prostredie, ktoré podporuje kvalitu výchovy a vzdelávania. V tomto školskom roku sme pri plánovaní výchovy a vzdelávania vychádzali zo Školského vzdelávacieho programu ISCED 0 „Cesta za poznaním“ pre Materskú školu Bodovce. Bol vypracovaný podľa Štátneho vzdelávacieho programu ISCED 0. Pri plánovaní týždenných tematických plánov sme sa orientovali podľa oblastí rozvoja, obsahových, výkonových štandardov. Z výkonových štandardov vychádzali operacionalizované ciele, ktoré definovali, čo má dieťa na konci výchovno-vzdelávacej činnosti dosiahnuť. Konkrétne ciele v sebe zahŕňali kognitívnu (poznávaciu, vzdelávaciu), afektívnu (citovú, výchovnú) psychomotorickú (výcvikovú) oblasť. Špecifické ciele stanovené v plánoch výchovno-vzdelávacej činnosti boli podriadené cieľom stanoveným školským vzdelávacím programom, boli v súlade s reálnymi podmienkami školy s vyjadrením a popisom činnosti dieťaťa a následnej možnosti kontroly do akej miery deti ciele dosiahli. Operacionalizované ciele boli vzhľadom na heterogénnu (4-6ročné deti) triedu, individuálne a vekové osobitosti diferencované do troch úrovní. Deťom boli zadávané tak, aby si vyžadovali tvorivé riešenia. Zároveň poskytovali im možnosti na vyjadrenie hodnotových, názorových a emocionálnych postojov. Vytvárali sme podmienky na rozvíjanie pohybových schopností, manipulačných sebaobslužných zručností.

Usporiadanie denných činností zabezpečovalo deťom vyvážené striedanie spontánnych a riadených aktivít. V dennom poriadku sa striedali tieto organizačné formy:

Hry a hrové činnosti – prostredníctvom hry sme sa snažili napomáhať vývinu osobnosti dieťaťa, zdokonaľovali sme koncentráciu pozornosti, rozvíjali a zdokonaľovali senzomotorickú, myšlienkovú, rečovú a sociálnu zdatnosť. Pôsobili sme aj na emocionálnu stránku a vnímanie krásy života okolo seba. Prostredníctvom hry sme deti zaradzovali do detského kolektívu, kde si deti nachádzali svoje miesto v skupine rovesníkov. Deti si v hre upevňovali a rozvíjali spoločenské vzťahy potrebné pre budúci život v spoločnosti. Učiteľky využívali hru na hlbšie spoznávanie dieťaťa a ako prostriedok celostného rozvoja jeho osobnosti. Hry a hrové činnosti s edukačným zámerom sme variabilne zaradzovali v ktoromkoľvek čase dňa. Aby hra priniesla čo najväčší účel, deti sme počas nej podporovali, nenásilne usmerňovali, viedli ku kreatívnym riešeniam a podobne.

Pohybové a relaxačné cvičenia – boli vopred plánované, obsahovali zdravotné, relaxačné dychové cvičenia. Realizovali sme ich každý deň aj viackrát v priebehu dňa, s dodržiavaním psychohygienických zásad, vo vhodnom odevu. Pohybové činnosti sme zaujímavo realizovali, využívali sme prirodzenú radosť deti z pohybu a zároveň sme upevňovali pozitívny vzťah k pohybovým aktivitám. Deti si uvedomovali význam pravidelnej pohybovej aktivity ako súčasť zdravého životného štýlu a predchádzania obezity.

Pobyt vonku – sme v záujme zdravého psychosomatického rozvoja realizovali každý deň. Výnimkou kedy sme pobyt vonku neuskutočnili boli iba nepriaznivé klimatické podmienky (silný nárazový vietor, silný mráz, prudký dážď). V letných mesiacoch sme pobyt vonku upravovali vzhľadom na intenzitu slnečného žiarenia. Za priaznivého počasia sme pobyt vonku realizovali dvakrát denne v dopoludňajších i odpoľudňajších hodinách. Pravidelným, dostatočným a aktívnym pobytom vonku, otužovaním vodou, vzduchom, sme sa snažili znižovať chorobnosť detí.

Odpočinok – realizovali sme v závislosti od potrieb detí. Minimálna doba jeho trvania bola 0,5 hodiny. Súčasťou odpočinku bol aj spánok v závislosti od individuálnych potrieb detí.

Činnosti zabezpečujúce životosprávu – sme realizovali denne v pevne stanovom čase. Dodržiavali sme trojhodinový interval medzi podávaním jedla. Čas na podávanie jedla je uvedený v dennom poriadku a je prispôsobený prevádzke MŠ. Deti sme viedli k zdravému spôsobu života častým konzumovaním ovocia, zeleniny, mliečnych výrobkov, hydiny, rýb, strukovín, celozrnných výrobkov sme vytvárali podmienky pre predchádzanie obezity u detí a zdravú životosprávu. Deti sme učili vyvarovať sa škodlivým potravinám, vyberať si tie kvalitnejšie aj keď menej chutné.

Osobnú hygienu vrátane čistenia chrupu sme realizovali pravidelne každý deň.

Edukačná aktivita – realizovali sme ju cieľavedome, systematicky, zmysluplne. Snažili sme sa, aby deti počas nej boli aktívne aby svoje vnímanie uplatňovali všetkými zmyslami, využívali sme interaktívne a zážitkové učenie. Realizovali sme ju frontálne, skupinovo aj individuálne.

Vo všetkých organizačných formách počas celého dňa sa výchova a vzdelávanie realizovali v týchto oblastiach.

POHYBOVÁ OBLASŤ

Primeraným množstvom pohybu sme sa snažili u detí odbúravať psychofyzické napätie, utvárali sme stav telesnej a duševnej rovnováhy. Uplatňovali sme ju počas celodenného pobytu dieťaťa v MŠ ako prirodzenú aktivitu dieťaťa v plynulom striedaní jednoduchej telesnej záťaže s fázou odpočinku. U detí sme utvárali základné pohybové schopnosti, zdokonaľovali sme správne držanie tela a správnu koordináciu pohybov. Učiteľky sa usilovali vedome poskytovať deťom správny kultivovaný pohybový vzor, prostredníctvom ktorého modelovali telesnú kultúru dieťaťa. V pohybových činnostiach sme rozvíjali individualitu, prosociálne správanie i vôľové vlastnosti dieťaťa. Deti si utvárali zmysel pre čestné športové zápolenie a schopnosť zmieriť sa s prehrou, prispôbovali sa, podriaďovali skupine rovesníkov. Akceptovali a rešpektovali pravidlá hry, rozvíjali schopnosť samostatne sa dohodnúť na spoločných pravidlách. Dosiahnutím úspechu sa nám podarilo zvyšovať sebaúctu a zdravé sebavedomie detí. Pravidelným cvičením sme podporovali správne držanie tela V ZDRAVOM TELE ZDRAVÝ DUCH, denne sme precvičovali klenbu chodidla. Deti sa pravidelne otužovali vzduchom, slnkom, primeraným oblečením, vodou a pravidelnými prechádzkami do okolitej prírody, kde prekonávali prírodné aj umelé prekážky, strach z neobvyklých plôch, (MY SME SMELÍ VOJACI - branné prechádzky, ŠARKANIÁDA). V tejto výchovno-vzdelávacej oblasti sme rozvíjali a upevňovali u detí vôľové, charakterové vlastnosti a odvahu pri prekonávaní prekážok ZACVIČME SI S OTECKOM, MÁME RADI POHYB a pod.

OBLASŤ JEMNEJ MOTORIKY, TECHNICKEJ TVORIVOSTI, PRACOVNÝCH ZRUČNOSTÍ

V predškolskom veku sa u detí vytvárajú pre život dôležité hygienické, kultúrne a pracovné návyky. Deti si osvojovali elementárne pracovné a technické zručnosti ale aj praktické poznatky. V tejto oblasti deti napredovali v samostatnosti, získavali relatívnu nezávislosť na dospelom. Mnohokrát si deti metódou pokusu a omylu overovali fungovanie okolitých vecí a javov. Učiteľky poskytovali dostatok priestoru a času na aktívnu, samostatnú manipuláciu s predmetmi. Deti experimentovali s rôznymi druhmi materiálu, objavovali jeho vlastnosti a kreatívne realizovali možnosti jeho využitia, pri týchto činnostiach nadobúdali nové technické, estetické, pracovné, hygienické a sebaobslužné zručnosti. Dbali sme, aby si deti počas týchto aktivít vytvorili pozitívny vzťah k pracovnej aktivite a práci ako takej. Pravidelnou starostlivosťou o svoje zdravie, dodržiavanie osobnej hygieny, primeranej bezpečnosti pri pracovných činnostiach sme u detí vytvárali pozitívny vzťah k svojmu zdraviu i zdraviu ostatných ľudí.

Praktickým uplatňovaním návykov starostlivosti o prírodu (spolu s deťmi žiakmi tunajšej ZŠ sme pravidelne udržiavali poriadok a čistotu v priestoroch MŠ a na školskom dvore JESENNÉ, JARNÉ UPRATOVANIE, pravidelným udržiavaním poriadku na školskom dvore, v triede, starostlivosťou o kvety v triede, prikrmovanie vtákov v zime, triedenie odpadu, zber papiera, využívanie odpadového a prírodného materiálu (MY SME ŠIKOVNÍ KONŠTRUKTÉRI), sme u detí prebúdzali ochranné postoje, environmentálne cítenie, upevňovali pozitívny vzťah k prírode a životnému prostrediu. Dôsledným uplatňovaním týchto činností sme u detí rozvíjali a zdokonaľovali pozorovacie schopnosti,

senzomotorickú kontrolu, hrubú a jemnú motoriku a tak sme vytvárali predpoklady pre rozvoj vizuomotoriky a grafomotoriky. S deťmi sme zhotovili blahoželanía, pozvánky a darčeky k výstave ovocia a zeleniny, posedeniu so starými rodičmi, privítaniu Mikuláša, k Vianociam, Novému roku, k sviatku sv. Valentína, MDŽ, Veľkej noci, Dňu matiek, otcov, žiakom sabinovskej ZUŠ, deťom MŠ Uzovce, Jakobovany k MDD ale aj pre (pre predavačky v obchodoch, doručovateľku, školníčku, kuchárku, pani učiteľky v ZŠ, pracovníkov OcÚ v Bodovciach, Šar. Sokolovciach). Týmito aktivitami sme rozvíjali a upevňovali pozitívne vôľové vlastnosti, zmysel pre praktickú tvorivosť, priestorovú predstavivosť, cit pre statiku a konštrukciu. Deti pri vytváraní spoločných produktov participovali a kooperovali v skupine rovesníkov.

SOCIÁLNO-EMOCIONÁLNA OBLASŤ

Rozvoj sociálno-emocionálnej oblasti je významným obdobím dieťaťa predškolského veku. V tejto oblasti sme často využívali zážitkové učenie a hru. Učiteľky vytvárali dostatok príležitostí na zážitky úspechu, aby posilňovali sebadôveru dieťaťa. Počas celodenného pobytu detí v MŠ sme vytvárali priaznivú sociálno-emocionálnu klímu na základe vzťahov dôvery, empatie, partnerstva a spolupráce. Deti postupne nadväzovali a udržiavali kontakty a harmonické vzťahy spoločensky prijateľným spôsobom. Deti sa postupne orientovali vo vlastných pocitoch a duševných stavoch iných ľudí. Riešili za pomoci dospelého konflikty s rovesníkmi. Navzájom si pomáhali a prejavovali ohľaduplnosť k svojmu prostrediu. U detí sme rozvíjali, upevňovali a povzbudzovali k asertivite, empatickému cíteniu a vzájomnej tolerancii, rešpektovaniu rozdielneho názoru. Deti v tejto oblasti uplatňovali schopnosť verbálne aj neverbálne vyjadrovať svoje pocity, dojmy, zážitky, vnútorné cítenie. Prejavovali schopnosť správne reagovať ak je ohrozené zdravie a integrita dieťaťa. Zvykali si na prácu v dvojici, skupine a kolektíve, kde prejavovali správanie podľa spoločenských noriem a pravidiel. Preberali spoluzodpovednosť za seba i za činnosť skupiny. Plánovali, organizovali, zotrvali a dokončili činnosť, aktivitu a prejavovali schopnosť hodnotiť seba aj iných, dokázali odôvodniť svoje hodnotenie. Pri práci s deťmi sme často riešili aj problémy vyskytujúce sa v rodinnom prostredí, kde sme po konzultácii s rodičmi zvolili jednotný postup smerujúci k odstráneniu výchovných problémov v škole a rodine. Konkrétne ciele v tejto oblasti sme realizovali súbežne s cieľmi v iných oblastiach ale aj formou ranného kruhu, edukačnej aktivity aspoň raz týždenne.

KOGNITÍVNA OBLASŤ

Základy intelektu človeka sa vytvárajú už v predškolskom období. V tejto oblasti sme sa snažili o rozvoj kognitívnych schopností detí. Navodzovali sme situácie, v ktorých deti museli aktívne a tvorivo zapájať všetky zmysly, ale aj intelekt na vyriešenie daného problému. Deťom bolo umožnené získavať poznatky skúmaním, objavovaním, pozorovaním, experimentovaním, praktickými činnosťami a pod. Často sme využívali aj zvedavosť a spontánny záujem o spoznávanie nového. Deti hľadali a objavovali súvislosti medzi jednotlivými informáciami, samostatne alebo s pomocou učiteľa riešili daný problém. Pri riešení daných úloh uplatňovali vlastné predstavy, objavovali

funkčnosť vecí a aplikovali v hre, rôznych aktivitách a situáciách. Pokusom a omylom odstraňovali alebo riešili problémy, chyby a pod.

Oblasť rozvíjania poznania – napomáha dieťaťu utvárať relatívne ucelený systém poznatkov, postojov a všeľudských hodnôt o prírode, človeku a spoločnosti. Z hľadiska účinnosti osvojenia poznatkov sme využívali stimulujúce prostredie a podnety z okolia. Pri poznávaní okolitého sveta sme využívali zážitkové, zmyslové poznávanie, ktoré sme rozvíjali a spresňovali. Rozvíjali sme aj pozorovacie schopnosti pokusom a omylom, raz týždenne sme s deťmi prevádzali pokusy, kde si deti mohli na konkrétnych pokusoch rozširovať a upevňovať svoje poznatky. Deti objavovali nové súvislosti v okolitom, spoločenskom, bezprostrednom i prírodnom okolí vhodným usmerňovaním, nabádaním, kladením otázok. Utvárali si pozitívny vzťah k bezprostrednému i širšiemu spoločenskému a prírodnému okoliu. Deti sa orientovali v tesnej blízkosti domova a materskej školy, rozlišovali dominanty svojho okolia a pozorovali aj rozdiely medzi mestom a dedinou. POZRI, TOTO JE DEDINA, TOTO JE MESTO – návšteva mesta Sabinov, deti priamo pozorovali rozdiely medzi mestom a dedinou. SLOVENSKO MOJE, PUTUJEME ZA HISTÓRIOU spoločný plánovaný výlet detí a rodičov. Návšteva Košickej ZOO, Dinoparku a historického centra Košíc. Deti priamo pozorovali krásy slovenskej prírody, voľne žijúce a exotické zvieratá. V historickom centre mesta pozorovali a porovnávali rozdiely medzi mestskou a vidieckou architektúrou. Porovnávali a priamo komentovali rozdiely medzi starobyľou a modernou, súčasnou architektúrou.

Deti sme viedli k poznaniu, porozumeniu a význame zachovania tradícií, k citovému prežívaniu a vnímaniu sviatkov, zvykov a tradícií, vysvetľovali a spolu s deťmi objavovali ich opodstatnenosť a krásu. Aktívne sa zapájali do príprav týchto osláv a spoločenských udalostí. (SOKOLOVSKÁ JESEŇ, AKO ŽILI STARÍ RODIČIA, MÔJ DEUŠKO A BABIČKA, ADVENT, MIKULÁŠA VIANOCE, NOVÝ ROK, FAŠIANGY - KARNEVAL, VALENTÍN, VEĽKÁ NOC, DEŇ MATIEK, DEŇ OTCOV, MDD, ROZLÚČKA S MŠ, ZACVIČME SI SPOLU). ADVENT PLNÝ PREKVAPENÍ - učiteľky s deťmi upiekli a vyzdobili medovníčky, vianočné blahoželanía a darčeky, ktoré potom využili pri koledách a vinšovaní pre rodičov a verejnosť ...A JA VÁM VINŠUJEM... Súčasťou osláv MDD bola návšteva detí v uzovskej materskej škole MY SME DETI VESELÉ – deti našej materskej školy spoznávali prostredie inej materskej školy porovnávali a vyjadrovali rozdiely a spoločné znaky budov, interiéru a exteriéru. Navzájom spoznali a našli si nových kamarátov, spolu sa zahráli a zasúťažili. Oslavy pokračovali o niekoľko dní neskôr spoločnou opekačkou súťažami a hrami s rodičmi a deťmi ZACVIČME SI S OTECKOM na školskom dvore, ktoré vyvrcholili LAMPIÓNOVÝM SPRIEVODOM a NOCOU V MŠ. Súčasťou prípravy detí na základnú školu bola ja návšteva tunajšej základnej školy NEBOJÍM SA ŠKOLY, ČÍTAJME SI SPOLU a rozlúčka budúcich školopovinných detí s MŠ UŽ IDEME DO ŠKOLIČKY...

Pravidelným blahoželaním k meninám, narodeninám: VEĽA ŠŤASTIA, ZDRAVIA sa deti naučili rozlišovať a rozumieť týmto pojmom. V tejto oblasti sme často využívali aj pracovné zošity na upevnenie a fixáciu poznatkov.

Všíмали si podstatné vlastnosti predmetov a javov a postupne chápali súvislosti medzi nimi. Vytvárali si pozitívny vzťah k prírode, uvedomovali si význam a hodnotu životného a prírodného prostredia pre človeka i pre živočíchy. U detí sme prebúdzali environmentálne cítenie a utvárali základy

environmentálnej kultúry aj realizáciou jesenného a jarného upratovania. Zapojili sme sa do súťaže CHRÁŇ PRÍRODU A POMÔŽ SVOJEJ ŠKOLE, vyhlásenou firmou MILK-AGRO. Spolu s deťmi a rodičmi sme zbierali viečka z výrobkov sabi a tetrapakov z mlieka. Recykláciou tohto odpadového materiálu sme u detí a rodičov prebúdzali a utvárali trvalý návyk triediť odpad a tak chrániť prírodu. Za pomoci rodičov, starých rodičov a priateľov školy sa nám podarilo v jeseni a jari zorganizovať ZBER PAPIERA a tak upevňovať environmentálne vedomie detí, rodičov a verejnosti. Vybierali sme takmer 450 kg papiera. MŠ dostala v protihodnote nazbieraného papiera hygienické vreckovky. Denným plánovaním pozorovacej činnosti počas pobytu vonku sme utvárali, rozširovali, upevňovali poznatky o prírode, životnom prostredí a spätosti človeka s prírodou. Pravidelným denným vedením KALENDÁRA POČASIA deti prejavili schopnosť vnímať počasie, zmeny a vplyv na prírodu a človeka, prehľadili si poznatky o počasí.

Postupne chápali význam starostlivosti o vlastné zdravie, orientovali sa vo vlastných telesných pocitoch, uvedomovali si aktuálny zdravotný stav a intuitívne rozlišovali stav zdravia a choroby u seba aj iných. Utvárali schopnosť ochrany pred chorobami a úrazmi prostredníctvom primeranej ostražitosti a chápali význam zdravej výživy a zdravého životného štýlu. Poznávali, rozlišovali, triedili a vyberali si zdravé potraviny. Postupne sme deti viedli k odvykaniu pravidelnej konzumácie sladkosti, nahrádzali sme ich rôznymi zeleninovými šalátmi, pravidelným konzumovaním ovocia, ktoré deti prinášali do MŠ pri príležitosti narodenín, menín ako náhradu sladkostí. Deti sme viedli k prevencii pred chorobami: pravidelným dostatočným pohybom, pobytom vonku, dodržiavaním pitného režimu, zdravými stravovacími návykmi, otužovaním, upevňovaním správnych hygienických návykov. V tejto oblasti deti absolvovali aktivity pripravené študentmi Fakulty zdravotníckych odborov z Prešova. O prvej pomoci po názvom INTEGRÁČIK 112. ZUBKY AKO PERLIČKY bol názov ďalšej aktivity zameranej na starostlivosť o chrup, predchádzanie zubných kazov a dentálnu hygienu. V jesenných mesiacoch sme mali ochutnávku ovocia a zeleniny spojenú s výstavou ovocia a zeleniny: ČO NÁM DALA PANI JESEŇ – SOKOLOVSKÁ JESEŇ. Pobytu vonku sme spájali so zberom a poznávaním plodov jesene: MAĽOVALA PANI JESEŇ, PRÍRODNÁ LEKÁREŇ.

Uvedomovali si nebezpečenstvo kontaktu s neznámymi osobami. Oboznamovali sa s rizikom živelných katastrof spôsobených počasím a riskantným správaním človeka. V tejto oblasti deti navštívili hasičov v Sabinove (HASIČI – ZÁCHRANÁRI), kde mali možnosť oboznámiť sa s technikou, spôsobmi a druhmi záchrany ľudí, prírody a obydľí.

Deti si utvárali elementárne poznatky o narodení dieťaťa, rozlišovali a pomenovali členov rodiny a upevňovali pozitívny vzťah k jej členom a uvedomovali si jej význam. Posedenie so starými rodičmi: MŮJ DEDUŠKO A BABIČKA, s rodičmi MÁM OTECKA I MAMIČKU, deti si ich uctili kultúrnym programom, vlastnoručne zhotovenou pozvánkou, darčekom a pohostením.

Jazyková oblasť – z hľadiska rozvoja detskej osobnosti má táto oblasť podstatný význam. Deti si osvojovali reč, utvárali základy jazykovej správnosti a kultúry reči. Cieľom v tejto oblasti bolo, aby dieťa si osvojilo základy kultivovanej spisovnej slovenčiny ešte pred vstupom do školy. Reč a jazyk dieťa využíva celý deň počas pobytu v MŠ. Pri práci s deťmi sme ich stimulovali a rozvíjali rečové spôsobilosti tak, aby dieťa dosiahlo vekuprimeranú úroveň, aby sa

vedelo jazykovo správne a zrozumiteľne vyjadrovať a dorozumieť s rovesníkmi aj dospelými. Prostredníctvom reči deti vyjadrovali svoje predstavy, poznatky, skúsenosti, nálady, pocity, dojmy, zážitky, potreby, prosby, želania, túžby, obavy aj nádeje. Dbali sme, aby reč dieťaťa mala aj obsahový a logický význam. Deti si utvárali správne jazykové a rečové návyky a zručnosti, zdokonaľovali výslovnosť hlások, hláskových skupín a zrozumiteľnosť reči. Rozvíjali fonetický sluch, prejavovali schopnosť hláskovej diferenciácie. Postupne používali čo najviac slovných druhov. Utvárali a rozširovali si aktívnu slovnú zásobu založenú na obsahovom porozumení významu slov. Počas rozprávania, rozhovoru si utvárali povedomie o gramatickej správnosti, zdokonaľovali schopnosť jasného, zrozumiteľného a plynulého vyjadrovania myšlienok. U detí sme viedli k citlivému vnímaniu a sústredenému počúvaniu obsahu reči hovoriaceho – počúvať s porozumením a reprodukovať obsah počutej výpovede druhých. Používaním vhodných stimulačných metód, podnetným prostredím, vhodným príkladom učiteliek a personálu sme rozvíjali komunikatívne schopnosti detí, podnecovali sme ich k tvorivosti, samostatnosti a aktivite v rečovom prejave. Deti postupne odlišovali v intuitívnej rovine nárečové slová a vetné vzorce od spisovných. Osvojovali a zdokonaľovali si správny rečový prejav a komunikatívne zručnosti. Deti preukazovali schopnosť zosúladiť verbálny a neverbálny prejav s obsahom slovného vyjadrenia. Prednesom básní v kolektíve, pri rôznych kultúrnych a spoločenských podujatiach sme deti zapájali do spoločenského života, odbúravalí strach, trému, viedli ku kultivovanému a zreteľnému prednesu, MÁM BÁSNIČKU NA JAZÝČKU. Utvárali sme pozitívny vzťah k materinskému jazyku. Osobitnú pozornosť sme venovali logopedickej prevencii. V prípade zistenia zlej výslovnosti sme informovali rodičov o konkrétnych možnostiach poskytovania odbornej logopedickej starostlivosti. S deťmi sme denne prevádzali logopedické chvíľky – JAZÝČEK ŠIKOVNÍČEK a využívaním individuálneho prístupu sa nám podarilo dosiahnuť u niektorých detí lepšiu výslovnosť a artikuláciu. Pre skvalitnenie, spestrenie a fixáciu nadobudnutých vedomostí a znalostí v tomto smere sme využívali pracovné zošity: Jazyček šikovníček (deti najstaršej vekovej skupiny)

Oblasť matematických predstáv – matematika je potrebná v každodennom živote preto sme aj my u detí budovali kladný vzťah k tejto oblasti. Deti si utvárali elementárne predstavy o veľkosti, tvare, množstve predmetov, javov, o ich umiestnení v priestore a v čase. Sprostredkovaním týchto poznatkov sme u detí rozvíjali základy logického myslenia. Podnetným prostredím MŠ deti získavali skúsenosti a objavovali vzťahy medzi objektmi okolitého sveta, rozvíjali fantáziu, tvorivé myslenie a komunikačné schopnosti nielen počas naplánovaných edukačných aktivít ale aj počas celého dňa. Preukazovali schopnosť samostatne riešiť konkrétne problémy. Deti zvládli priradzovanie, triedenie, usporadúvanie a zostavovanie podľa daných kritérií. Dokázali určiť rovnaké alebo rozdielne množstvo prvkov v skupine. Vedeli počítat' od jedného do desať v spojitosti s manipuláciou s predmetmi, priradzovali číslo (nie číslicu) k danému počtu predmetov. NEBOJÍM SA ŠKOLY navštívili sme tunajšiu ZŠ, kde prváci hravou formou preukázali schopnosť rátať a počítat' čo deti MŠ inšpirovalo a povzbudilo k väčšiemu záujmu o knihy a číslice. Poznávali, rozlišovali, priradzovali, triedili a určovali rovinné (kruh, trojuholník, štvorec, obdĺžnik) a priestorové (guľa, kocka, kváder, valec) geometrické tvary. Zostavovali z puzzle, rozstrihaných obrázkov, paličiek alebo rôznych

geometrických tvarov, tangramu obrazce podľa vlastnej predstavy, predlohy alebo inštrukcie. Deti sa správne orientovali v priestore vzhľadom k svojej osobe a iným objektom, správne používali a rozpoznávali pojmy vpravo, vľavo vzhľadom na svoju osobu a iné objekty. Aj v tejto oblasti sme na fixáciu využívali pracovné zošity.

ESTETICKO-EMOCIONÁLNA OBLASŤ

Táto oblasť všestranne kultivuje a celostne rozvíja osobnosť dieťaťa predškolského veku. V tejto oblasti sme u detí podnecovali predovšetkým sociálno-emocionálnu a perceptuálno-motorickú oblasť. Pôsobením na osobnosť dieťaťa v tejto oblasti sme pôsobili na stav fyzickej a psychickej pohody. Rozvíjali sme estetické cítenie prostredníctvom hudobného, literárneho, tanečného, výtvarného a dramatického zážitku, v ktorom sme zapájali všetky zmysly. Rozvíjali sme nonkognitívne kvality osobnosti dieťaťa, prebúdžali estetické cítenie, vyvolávali prirodzenú potrebu estetického zážitku a osvojovali si zručnosti kreatívneho estetického sebavyjadrovania. Pozitívne sme ovplyvňovali multikultúrne rozmanitosti ľudstva, pretože umenie najprirodzenejším spôsobom zblízuje aj vzdialené kultúry a ľudí rôznych rás, spoločenských, politických i náboženských názorov. Utvárali sme pozitívny vzťah k umeniu pretože v dnešnom pretechnizovanom a premedializovanom svete umenie krásno pomáha harmonizovať život človeka. Deťom sme umožňovali kreatívne vyjadrovanie prostredníctvom hudobného, hudobno-pohybového, výtvarného, dramatického a hudobno-dramatického prejavu osvojovať si sociálno-emocionálne zručnosti a gramotnosť a zvyšovať si emocionálnu inteligenciu.. Deti si rozvíjali vnímanie všetkými zmyslami, predstavivosť, fantáziu a obrazotvornosť. Podnecovali sme kreativitu a originalnosť. Prehľbovali sme schopnosť tešiť sa z výtvorov svojich aj výtvorov rovesníkov, čo prinášalo deťom zážitok z úspechu a v konečnom dôsledku pomáhalo utvárať a upevňovať zdravé sebavedomie, dôveru vo vlastné schopnosti. Toto všetko si deti mohli prakticky vyskúšať v rôznych kultúrnych programoch (SOKOLOVSKÁ JESEŇ, STARÍ RIDIČIA, VITAJ, VITAJ MIKULÁŠ, ...A JA VÁM VINŠUJEM..., KARNEVAL, MAMKA MOJA ZLATÁ) a návšteve ZUŠ v Sabinove. Túto oblasť sme využívali v rôznych organizačných formách ako prostriedok harmonizácie, relaxácie, motivácie a aktivizácie dieťaťa.

Hudobná oblasť – u detí sme rozvíjali elementárne hudobné schopnosti a prebúdžali trvalý pozitívny vzťah k hudbe rôznymi formami práce. Rozvíjali sme cit pre rytmus, melódiu a harmóniu. Osvojovali si emocionálno-estetický výraz a melodickosť reči, základné hudobné činnosti potrebné na rozvoj hudobných schopností, zručnosti a návyky, elementárne výrazové prostriedky hudobnej reči potrebné na vnímanie, chápanie a prežívanie hudby a hodnôt ľudovej a umeleckej tvorby. V tejto oblasti sme uplatňovali spevácke, inštrumentálne a hudobno-pohybové činnosti a počúvanie hudby. Prostredníctvom speváckych činností sme u detí upevňovali pozitívny vzťah k spevu, ktorý sme s deťmi citlivo prežívali utvárali stav pohody a pozitívneho citového naladenia. Postupne deti sa oboznamovali s riekankami, piesňami rôzneho žánru, ktoré deti rytmizovali, spájali s hrou na telo pri rôznych postojoch, chôdzi, behu, inštrumentálnymi činnosťami, hudobno-pohybovým, hudobno-dramatickým a kreatívnym estetickým prejavom. Deti prejavovali schopnosť hudobnej pamäte, riekanky, výčitanky, piesne spontánne využívali

v hrách a počas pobytu v MŠ. Inštrumentálne a inštrumentálno-vokálne činnosti boli pre deti zdrojom radosti celkového citového upokojenia. Experimentovaním v týchto činnostiach objavovali zvuky a tóny. Manipuláciou s nástrojmi Orffovho inštrumentára si osvojovali správnu techniku hry a vytvárali rytmické sprievody (predohry, medzihry a dohry) k piesňam, hudobno-pohybovým hrám a dramatizáciám a vyjadrovali charakter piesne. Inštrumentálnu hru sme často využívali na navodenie príjemnej, uvoľnenej atmosféry. Deti prejavovali schopnosť hrou na rytmických a melodických nástrojoch vyjadriť pocity, zážitky a nálady. Pomocou pohybu deti vyjadrovali základné výrazové prostriedky hudby a tak si vytvárali pozitívny vzťah nielen k hudbe ale ja k pohybu a kreatívnym estetickým výrazovým prostriedkom. Nadobúdali a osvojovali si elementárne základy pohybovej kultúry a rytmiky. Precvičovali si jemnú motoriku v rytme riekaniek a hudby. Deti pohybom pohotovo reagovali na zmenu tempa hudobného sprievodu. Náladu piesne a hudby vyjadrovali prirodzeným kultivovaným pohybom, uplatňovali tanečné prvky (cvalové poskoky, poskočný krok, otočky, úklony). Získali schopnosti pohybovej improvizácie podľa hudby. Dokázali zladíť pohybovú a hudobnú stránku v hudobno-pohybovej hre a hudobno-dramaticky stvárniť textovú časť hry. Tieto danosti sme využili aj pri rôznych kultúrnych a spoločenských oslavách a príležitostiach rôznymi modernými a ľudovými tancami detí. Počúvaním rôznych žánrov hudby sme u detí podporovali hudobnosť, rozvíjali hudobný sluch a hudobnú pamäť. Deti boli schopné počúvať hudobné skladby rozličných žánrov (pochod, tanec, uspávanka, veselá, smutná, slávnostná hudba) s citovým zaangažovaním a na elementárnej úrovni určovali výrazové prostriedky (melódia, tempo, dynamiky, farba) hudby. Na návšteve ZUŠ v Sabinove (VIANOČNY KONCERT, OTVORENÁ HODINA deti vizuálne a sluchom rozoznávali jednotlivé hudobné nástroje, poznávali ich farbu zvuku a techniku hry, poznávali svet baletu, tanca, prednesu a spevu. Rozoznávali a určovali ktorý hudobný nástroj v počúvanej skladbe hrá. Koncom školského roka deti dokázali počúvať primerane dlhú hudobnú skladbu (klasickú, ľudovú, detskú, relaxačnú aj modernú) s citovým zaangažovaním a následným verbálnym, neverbálnym, výtvarným, pohybovým vyjadrením dojmov z počúvanej hudby. Všetky danosti detí v tejto oblasti sme využívali pri rôznych kultúrnych alebo spoločenských udalostiach. Deti sa prezentovali spevom, hrou na detských rytmických nástrojoch, tancom, hudobno-pohybovými a hudobno-dramatickými hrami. Na spríjemnenie atmosféry a odbúranie emocionálneho a psychického napätia sme často využívali muzikoterapiu počas, ktorej deti prejavovali schopnosť počúvať a prežívať relaxačnú hudbu.

Výtvarná oblasť – táto oblasť úzko súvisí zo základnými psychickými procesmi, vnímaním, predstavivosťou, myslením a cítením. U detí sme rozvíjali elementárne výtvarné schopnosti a prebúdali trvalý pozitívny vzťah k výtvarnému umeniu ako aj hodnotiaci vzťah k životnému prostrediu. Deti si osvojovali výtvarne vyjadrovanie predstáv. Experimentovali, skúmali vlastnosti a možnosti výtvarného materiálu. Rozvíjali si koordináciu zraku a ruky, ktorá je potrebná na rozvíjanie grafomotorických schopností a je prípravou na písanie v prvom ročníku. Deti si pravidelne precvičovali jemnú motoriku. Najskôr deti kreslili veľkými grafickými ťahmi na veľký papier s rôznorodým grafickým materiálom, ktorý zanechával hrubšiu grafickú stopu. Postupne sme formát papiera zmenšovali a používali sme aj grafický materiál zanechávajúci tenkú stopu. Deti si osvojili správne držanie tela, grafického materiálu a sklon papiera.

Minimálne raz týždenne sme sa deťom venovali v oblasti GRAFOMOTORIKY, úlohy sme uvádzali aj v týždenných plánoch. Deti pracovali s rôznym grafickým materiálom (masťný pastel, suchý pastel, ceruza, farbičky, fixa, krieda a iné). Kreslili uvoľnenou rukou plynulým a smelým grafickým ťahom. Spočiatku kreslili na veľký papier na podlahe poležiačky, v kľaku alebo sede, až neskôr začali kresliť za stolom. Najskôr kreslili maľovali spontánne a uvoľnene podľa vlastnej predstavy a fantázie. Neskôr dokázali kresliť a maľovať na základe citových impulzov, vzťahov k blízkym osobám a obľúbeným miestam a predmetom v určitom prostredí. Kreslením a maľovaním znázorňovali vzájomné vzťahy postáv a súvislosti medzi nimi, naznačovali konanie a činnosti a duševné rozpoloženie znázorňovanej postavy. Postupne kreslili a maľovali dokonalejší grafický typ postavy človeka aj v určitej dejovej súvislosti. Okrem ľudskej postavy znázorňovali zvieraciu figúru s jej typickými znakmi v rôznych polohách a v pohybe. Prejavovali schopnosť kreslením a maľovaním vyjadriť aj vypočítané rozprávky. Pri maľovaní deti experimentovali s farbami pozorovali možnosti tvorenia nových farebných odtieňov, vznik novej farby. Zapúšťali farbu do navlhčeného podkladu pierkom rozfukovali farebné škvrny a hľadali vo vzniknutom tvare podobu vecí. Dokázali pokryť celú plochu rôznymi farbami. Maľovali pri stoloch posediačky. Prejavovali schopnosť premaľovať farbu tak, aby sa zvolený tón farby zhodoval s reálnou predstavou o veci. Deti dokázali maľovať štetcom bohato nasýtenou farbou, hustými farbami jasných tónov, rôznymi výtvarnými technikami. Premyslene uplatňovali krycie vlastnosti farieb. Cieľavedome používali ploché a guľaté štetce, vybrali si druh štetca (hrubší na nanášanie veľkých plôch, tenký na naznačenie detailov). Deti pomáhali pri príprave materiálu a pri upratovaní po maľovaní. Modelovaním si rozvíjali priestorovú predstavivosť a hmatový zmysel. Skúmali vlastnosti a tvárne možnosti modelovacej hmoty. Modelovaciu hmotu spracovali stláčaním, miesením, váľaním, používaním špachtle a pod. Najskôr uplatňovali vlastnú predstavu o tvare. Neskôr samostatne a technicky správne modelovali hmotu do gule, valca, placky, využitím nerovnomerného tlaku ruky kužeľa. Uplatňovali schopnosť kontrolovať a opravovať svoj výtvar. Deti dokázali detailnejšie vymodelovať rôzne predmety, ľudskú postavu a zvieraciu figúru vytáňovaním aj zlepovaním skladaním jednotlivých častí do celku, dozdobit' výtvary vrypom, vtlačaním prírodnín a pod. Na Vianoce sme tieto skúsenosti detí s modelovaním využili a upiekli a vlastnoručne vyzdobili medovníčky: UPEČME SI MEDOVNÍČEK.

Pri plošnom a priestorovom utváraní, zostrojovaní a konštruovaní deti uplatňovali trojrozmerné videnie skutočnosti, rozvíjali a uplatňovali cit pre statiku, výber a kombináciu materiálov, farebné a priestorové cítenie. Pri práci v tejto oblasti sme s deťmi často využívali prírodný materiál. Deti nachádzali možnosti kreatívneho využitia odpadového materiálu. Výtvarné schopnosti sme využívali aj pri zhotovovaní vianočných, veľkonočných blahoželaní, darčiekov pre starých rodičov, mamičky, otcov, žiakov ZUŠ zo Sabinova a kamarátov zo susednej MŠ v Uzovciach, Jakubovanoch.

V oblasti výchovy k životnému prostrediu sme s pozorovali, hodnotili a výtvarne vyjadrovali krásy prírody. Vyhľadávali sme zaujímavé pohľady na okolité kopce, potok, lúky, stromy a vnímali ich jedinečnosť, krásu a čaro. Deti citlivo vnímali a pozorovali krásu premien prírody vplyvom ročných období. Deti pozorovali aj knižné ilustrácie, umelecké diela, citlivo ich vnímali a hodnotili ich. Hodnotenie rôznych výtvarov, pomenovanie materiálov, z ktorých sú predmety vyrobené

sme využili aj v kultúrnom centre Na Korze v Sabinove, kde deti navštívili VIANOČNÚ BURZU. Výtvarné práce detí sme využívali na estetickú výzdobu interiéru našej MŠ: NAŠA GALÉRIA. Pri vnímaní krásy architektúry hodnotili architektonické riešenia významných budov, najmä historických. Vnímali ozdobnosť starej a účelnú jednoduchosť novodobej architektúry nielen pri vychádzkach do Bodoviec a Šarišských Sokoloviec, ale aj počas návštevy Sabinova, Košíc PUTUJEME ZA HISTÓRIOU.

Literárna oblasť – literatúra má významné postavenie vo vývine dieťaťa. Kniha je významným faktorom pri socializácii dieťaťa pôsobí na jeho kultúrne a estetické správanie. V tejto oblasti sme kultivovali estetický prejav dieťaťa, utvárali trvalý pozitívny vzťah ku knihe, k literatúre a dramatickému umeniu. Pri práci s knihou sme u detí rozvíjali vyjadrovacie schopnosti, obohacovali sme poznanie, deti chápali elementárne princípy etického správania, a rozvíjali a obohacovali emocionálny život dieťaťa. Deti sa postupne oboznamovali s rôznymi literárnymi žánrami. Deťom sme vstúpili kladný vzťah k literatúre a viedli sme ich k objavovaniu životných múdrostí, krásy slova pravidelným čítaním rozprávok aj na pokračovanie, pred spaním ale aj počas dňa ako motiváciu, mravné ponaučenie, riešenie detských konfliktov. Vysvetľovaním neznámych slov sme rozširovali slovnú zásobu a ich správne obsahové pochopenie. Pozitívny vzťah k literatúre a knihe sme rozvíjali a upevňovali aj výstavou kníh v mesiaci marec: MOJA NAJOBĽUBENEJŠIA KNIHA a návštevou miestnej knižnice v Šarišských Sokolovciach. Prostredníctvom bábkového divadla GAŠPARKO sa deti oboznamovali s dramatickým umením v rozprávkach O DVANÁSTICH MESIAČIKOCH, NEPOSLUŠNÁ PRINCEZNÁ, interaktívneho divadla ŽABIA PRINCEZNÁ a komorného divadla Portál v rozprávke s piesňami SLNIEČKO. Spolu s deťmi sme navštívili rusínske Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove, kde deti videli predstavenia Pinokio. Mali možnosť spoznať, že ľudia rozprávajú rôznymi jazykmi. Cieľavedome sme využívali bábkový a inšpirovali deti, aby prejavili túžbu hrať sa s bábkou. V tejto oblasti deti využívali prvky tvorivej dramatiky. Maňušky a prstové bábkové hry sme využívali aj na riešenie detských konfliktov a s pomocou bábok deti vyvodzovali mravné ponaučenie. Deti dokázali citlivo počúvať a radostne prednášať riekanky, zapamätali si text a spontánne ich používali v hrách. Rozpoznávali tému básne, vnímali krásu slova a chápali jednoduché obrazné prirovnania. Na konkrétnych textoch intuitívne rozoznávali poéziu a prózu. Jazykovo správne, prirodzene, výrazne, kultivovane a čo najsamostatnejšie s citovým prežívaním prednášali vekuprimerané básne pri rôznych kultúrnych a spoločenských už spomínaných udalostiach. Počúvali s porozumením a citovým zaangažovaním detskú ľudovú a autorskú poéziu, rozprávky a príbehy. Reprodukovali voľne autorské a ľudové rozprávky a príbehy. Rôznymi umeleckými výrazovými prostriedkami (výtvarne, hudobne, dramaticky a hudobno-dramaticky) vyjadrovali pocity, dojmy z rozprávok, príbehov a divadla. „Čítali“ kreslené a obrázkové príbehy a seriály hlavne z detského časopisu ADAMKO, „Písali“ obrázkový list (Mikulášovi a Ježiškovi). Deti prejavovali záujem o knihy všetkých žánrov (poézia, próza, príbehy s detským hrdinom, bájky, náučná literatúra a pod.). Deti prejavovali záujem a schopnosť sústredene prezerat' a pracovať s knihami. ČÍTAJME SI SPOLU – navštívili sme žiakov prvého ročníka tunajšej ZŠ, ktorí nám prečítali rozprávku, čo deti MŠ veľmi motivovalo a začali prejavovať záujem o písmeňá.

REZERVY:

- Uplatňovanie vhodných spôsobov predprimárneho vzdelávania s dôrazom na hru, ako prostriedku aktivizácie detí ku učeniu sa a seberealizovaniu sa,
- zohľadňovanie výchovno-vzdelávacích potrieb, dosiahnutej úrovne a rozvojového potenciálu detí prispôsobovaním cieľov činností,
- účelné využívanie spektra telovýchovných pomôcok a pomôcok pre umelecko-expresívne a bádateľské činnosti,
- podporovanie hodnotiacich a seba hodnotiacich spôsobilostí detí a hodnotenie plnených a dosiahnutých cieľov v závere výchovno-vzdelávacej činnosti,
- aktívne využívanie a aplikovanie poznatkov nadobudnutých vzdelávaním do práce s deťmi.

SPOLUPÁCA MŠ S VEREJNOSŤOU A INŠTITÚCIAMI

Výchova a vzdelávanie v materskej škole neprebíha izolovane od okolitého sveta a v záujme celostného rozvoja dieťaťa spolupracuje s rodičmi, partnermi, a inštitúciami.

Aj v tomto školskom roku sme úzko spolupracovali s rodičmi. Záujmom oboch strán bolo dosiahnuť jednotné výchovno-vzdelávacie pôsobenie školy a rodiny na dieťa v záujme jeho harmonického a komplexného vývoja. Pedagógovia našej školy sa so zákonnými zástupcami stretávali a komunikovali pri rannom preberaní a popoludňajšom odovzdávaní detí, na vopred dohodnutých rodičovských združeníach, pri poskytovaní poradenskej pomoci (konzultačné hodiny), na akciách organizovaných materskou školou (vystúpenia, oslavy MDD, výlet, športové aktivity), pri spoločenských podujatiach. Komunikovali sme aj cez telefonické rozhovory, písomné odkazy a oznamy na nástenkách. Rodičia ochotne spolupracovali aj pri drobných opravách, úpravách interiéru a pri vybavení MŠ. Spolupráca rodiny a školy napomáhala dosiahnuť individuálne ciele u jednotlivých detí. Pribežná a pravidelná komunikácia je prospešná pre obe zúčastnené strany a hlavne pre dieťa, kde škole a rodičom ide o čo najúčinnejší rozvoj osobnosti dieťaťa.

Základná škola je významným partnerom materskej školy. Pokračuje vo výchove vzdelávaní a stavia na spôsobilostiach dieťaťa dosiahnutých v materskej škole a v rodine. Vzájomnou konzultáciou, hodnotením učiteliek MŠ a prvého ročníka ZŠ sme preventívne predchádzali opakovaným problémom detí. Bol vypracovaný plán spolupráce MŠ a ZŠ, kde boli naplánované spoločné aktivity, oslavy, podujatia, slávnosti detí a žiakov. Vzájomnou komunikáciou pedagógov materskej a základnej školy, detí a žiakov bol prechod detí z MŠ do ZŠ bezproblémový.

Spolupracovali sme aj s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Sabinove a to v oblasti posudzovania zrelosti a pripravenosti detí MŠ na plnenie povinnej školskej dochádzky. V spolupráci s CPPPP budú deťom, ktoré majú odklad plnenia povinnej školskej dochádzky vypracované individuálne plány. S psychológom CPPPP v Sabinove spolupracovali aj rodičia.

V oblasti rozvíjania nonkognitívnych kvalít dieťaťa, prebúdzania estetického cítenia a vytvárania pozitívneho vzťahu k umeniu sme spolupracovali so Základnou umeleckou školou v Sabinove. Návštevy ZUŠ pomohli deťom sa lepšie zorientovať v oblasti umenia, čo sa prejavilo záujmom detí o niektoré oblasti (hudobný, spevácky, tanečný, výtvarný, dramatický odbor), ktoré ponúka ZUŠ v Sabinove.

Spolupracovali sme aj s Radou školy pri MŠ Bodovce, rodičovským združením jej výborom, OcÚ V Šarišských Sokolovciach (Sokolovská jeseň, Privítanie Mikuláša, Vianoce, Deň matiek, poskytnutie sály na divadelné predstavenie), OcÚ v Bodovciach (program a posedenie pre starých rodičov), prevádzali sa opravy a úpravy interiéru a exteriéru MŠ. Ďalej sme spolupracovali aj s MŠ v Uzovciach, Jakubovanoch, s Fakultou zdravotníckych odborov, bábkovým divadlo Gašparko (divadelné predstavenia), Divadlom Alexandra Duchnoviča v Prešove, hasičskou stanicou v Sabinove.

MEDZIĽUDSKÉ VZŤAHY NA PRACOVISKU

Všetky pracovníčky sa snažili vytvárať na pracovisku príjemnú a pokojnú atmosféru. Participovali pri plnení úloh daných Školským vzdelávacím programom Cesta za poznaním ISCED 0. Podieľali sa na aktivitách organizovaných MŠ a spolupracovali s rodičmi, zriaďovateľom, ZŠ a inými inštitúciami. Vzájomné vzťahy sú na dobrej úrovni. Pracovníci si svedomito a zodpovedne plnia svoje povinnosti.

V BODOVCIACH 25. 08. 2014

VYPRACOVALA: Tiritová Danka
riad. MŠ